

N. IORGA

1.618/941

varia 256th = 48th suri

VAGABONDUL

DRAMĂ ÎN TREI ACTE

BUCUREȘTI

1940

N. IORGA

Inv. A. 62.263.

VAGABONDUL

DRAMĂ ÎN TREI ACTE

72030

BUCUREȘTI

1940

PERSONAGILE

LINA FIRESKU

COCOANA CHIRIACHIȚA

POLIȚAIUL

VIORICA HARUZ

VICTOR FIRESKU

OARBA

Actul I-iu

Scena a I-a.

O modestă casă de provincie.

LINA FIRESCU. COCOANA CHIRIACHIȚA. POLIȚAIUL.

C. CHIRIACHIȚA.

Te supăr, fetițo, te supăr... Iaca am venit și eu... Cum te știu singură... Singură și tristă. Tot tristă, tot tristă... Uite așa cu nevoile... Toate pe spinarea ta, fetițo... Și cu bătrâna (*se bate peste gură*). Doamne ferește! Doamne ferește! Așa nenorocire, pe dânsa și pe d-ta...

LINA.

Pe mine nu. Eu îmi fac datoria. Și atâta fericire am și eu: că o pot îngriji... Dacă nu mă siliai (*se reiea*), dacă nu aduceai vorba, așa cum ești d-ta, — de milă de sigur... Și de iubire, iubire pentru mine, nu ți-o spuneam...

C. CHIRIACHIȚA.

Da, scumpa mamei, dragă ce-mi ești, că, așa singură, cum sânt și eu: nici bărbat, nici copii, nici rude, ci tot așa, de la casă la casă... (*Lina zîmbește.*) Te-am prins, te-am prins... Râzi... Râzi de mine... Lasă, lasă, ne-om socoti noi... Că, vezi d-ta, ce să facă și omul?... Ar mai trăi așa o viață pustie ca a mea, dacă n'ar vedea că și alții?...

LINA.

Și alții sufăr...

C. CHIRIACHIȚA.

Ei da, așa e... Se vede că Dumnezeu a lăsat așa: că omul se întristează de bucuria altuia și de necazul altuia se bucură. Se întristează când bucuria e la casa altuia și nu la casa noastră, de și năcazul împărtășit tot mai slăbește puțin.. Dar cum ne-am luat cu vorba, și uite unde am ajuns... Judecăm ale soartei, care sânt mai sus de noi...

Ai să mă întrebi acumă (cu aparentă naivitate) de ce am venit.. Dar de ce-ți vin toată ziua? Ia așa, ca o vecină... Se văd și se aud toate peste ulucile noastre, parc'ar fi o singură casă. Și, dacă nu vii d-ta la mine, vin eu la d-ta.

LINA.

Dar judecă d-ta, cocoană, cum trăiesc eu, ce aş avea să-ți aduc? Ce aş avea să-ți spun? Ce folos, ce plăcere aş avea să-ți spun, să-ți împărtășesc?... O zi ca alta...

C. CHIRIACHIȚA.

Dar nu și o viață ca alta. Așa cum trăiești d-ta, numai Sfintele din Viețile de la Neamț vor fi trăit... Ce risipă de tinereță, ce risipă de tinereță!... Și iaca trece o lume întreagă: te vede și nu te prețuiește, nu te poate prețui... Și rămâi aici, legată, închisă... Ca la temniță, ca la temniță...

LINA.

Mă superi iar, cocoană... Dar cheia temniței eu o am, și nu mă folosesc de dânsa... Fiindcă aici se cere să fiiu... O putere pe care n'o înțelegi d-ta, n'o înțelege nimeni, poate nici eu n'o înțeleg, mă ține aici... Mă ține până...

C. CHIRIACHIȚA.

Înțeleg: până...

LINA.

Nu zi, nu zi! Până va vrea Dumnezeu... Și să vrea Dumnezeu cât de tâziu!...

C. CHIRIACHIȚA.

Ce frumos, ce frumos!... Iaca eu n'aș putea!... Și știi d-ta ce inimă bună am... Că tot inima bună mă face să bat drumurile, să mă uit în gospodăriile altora, să li aduc o vorbă bună, de la mine, de la alții... Că de vorbe rele mă feresc ca de foc... N'am purtat nici-una de la o casă la alta... Mă vede Cel-de-Sus, și de aceea mă apără, mă ocrotește... *(după o clipă de tăcere)*. Și iaca așa birui d-ta, o fetiță...

LINA.

Mi-au trecut anii când meritam să mi se zică așa...

C. CHIRIACHIȚA.

Ei, ei, așa sânt toate fetele tinere... Că doar aș zice așa... Dar nu zic, și d-ta înțelegi ce aș zice... Le birui toate... Și cum aș zice?, îngustarea de avere, că, nu poate fi vorba de sărăcie într-o casă unde toate sânt așa de frumos la locul lor, spălate, curățate, drese, rostite, de n'ai crede că sânt moștenite de la părinți, de la...

LINA.

Și de la dânsa? Dar ale ei sânt. Toate sânt ale ei... Și eu a ei sânt...

C. CHIRIACHIȚA.

Da, însă, dacă este dreptate pe lume, și alții ar trebui să se intereseze... Alții, altul...

LINA.

Acuma nu te înțeleg...

C. CHIRIACHIȚA.

Dacă te superi, nu mai zic nimica. Numai cât așa mi-a venit și mie în minte o icoană... O icoană veche, veche... Răsare tocmai din fundul vremurilor... Și uite imi vin lacrimi în ochi; parcă m'aș întoarce înapoi și l-aș vedea aieva... Un tinerel nalt, cu ochii mari negri... Sprinten și vioiu... O zvârlugă... Un om al zărilor, așa-i ziceam noi... Noi, fetele, că pe atunci eram și eu fată...

O fată ca d-ta, da' mai tânără... O, ce-am zis!... Așa, puținel mai tânără... Eram o codană... Și, drept să-ți spun... Dar ce fleacuri, mai bine tac din gură...

LINA.

Ții mult să vorbești de asta?

C. CHIRIACHIȚA.

Dar dacă mi-a plăcut și mie pe vremuri!... Și mult... Pe urmă l-au furat zările..

LINA.

Ah!

C. CHIRIACHIȚA.

Te doare ceva? Așa se întâmplă fetelor de la o vreme.. Le doare... Le doare de ce n'a fost... Dar pe urmă li trece... Nu mi-a trecut mie?...

LINA.

Nu mă doare nimic... Îți place gheranicul din fereastră?... Cât mi-e de drag să privesc la dânsul!

C. CHIRIACHIȚA.

Șireata, șireata... Vrei să-mi închizi altă fereastră... Spre ce ar fi putut să fie... Dar așa s'a dus... Ca un fum... Ca un fum s'a dus, fetițo... Și cine știe dacă s'o mai întoarce... Și mare nevoie ar fi de dânsul. Și, pentru dânsul, mare datorie... Nu zi: nu, nu zi: nu. mucenico!.. Așa o dreptate, dreptatea de sus a lui Dumnezeu, la care ne închinăm și pe care o chemăm în ajutorul nostru...

LINA.

Am și eu rugăciunile mele, dar nimănui nu le spun...

C. CHIRIACHIȚA.

Bine faci, fetițo, bine faci... Așa e frumos, așa e nobil... Dar noi ne rugăm pentru alții: pentru d-ta (apăsând pe curinte). Pentru dânsa... Și pentru dânsul... (după

o mai lungă tăcere). Și ce-ar fi, Doamne, să-l vezi așa de-odată înaintea d-tale... Așa cum ți-a fost el, fratele, atunci când l-a luat valul. Dar ce vorbesc eu : sânt ani de-atunci : zece ani, cincisprezece, poate douăzeci... Poate nici nu l-aș cunoaște... Nu l-ai cunoaște nici d-ta... Nici cine ar vrea mai mult, dar i s'au luat ochii...

LINA.

Așa-i că-mi vrei binele ? De ce mă chinuiești ?

C. CHIRIACHIȚA.

Ei așa ! Te-ai și supărat... Dar cum să nu vorbești de cine e între noi ? Cum să nu te doară de dânsa... Ci zic eu așa : să-l vezi, să-l vedem : Cum a fost, cum o fi, cum va fi ajuns... Că mult doresc eu de dânsul... Atâta : să-i văd fața în treacăt, și alta nimic. Știi : am să-ți spun ceva...

LINA.

Tot ca până acum ?

C. CHIRIACHIȚA.

Nu, nu, ceva nou, foarte nou... O să te intereseze, o să te atingă... Poate ai să plângi, dar ai să mă ierți... Că din gând bun fac eu toate... Lumea zice, proastă cum e lumea, că el a venit, că e aici, că l-au văzut...

LINA.

Pe...

C. CHIRIACHIȚA (hotărît).

Iaca, pe Victor...

LINA (se zburciumă).

Ce știu eu, în casa mea, de ce știe lumea de-afară?... Și ce-i pasă ei de ale noastre?... Dar, mă ierți... (Se face a asculta.) Da, e dumneaei... Mă strigă... Știi că simte pe oricine a venit, și, de la o vreme, o obosește... Atunci mă chiamă... Nu vreau să te las singură...

C. CHIRIACHIȚA.

Ei da, să mă duc... Mi s'a mai întâmplat... Așa te chinuiește... Dar ce sfântă ești, ce sfântă !... Nu poți sta

o clipă cu cine te iubește mai mult... Dar eu m'am dus. (*Se întoarce din prag.*) Și, zi, n'a venit?...

LINA (*nerăbdătoare*).

Nu, nu, nu! Iartă-mă, te rog, nu...

C. CHIRIACHIȚA.

Bine dar: să fie cum zici d-ta.

(*Ieșind, întâlnește pe polițaiu.*)

Dar, uite, pe semne că și pe altul îl interesează zvonul, — căci, după ce-mi spui, numai zvon poate să fie —, că-ți cade în casă d. Florescu, polițaiul.

Scena a II-a

LINA, POLIȚAIUL.

LINA.

D-ta, d-le polițaiu?... Dar ce te poate aduce aici?

POLIȚAIUL.

Datoria... O neplăcută datorie, dacă-ți face supărare... Dar n'am încotro... Cum mi se cere, — și așa mi se cere, — așa trebuie să fac...

LINA.

Nu înțeleg... Ce poate fi în legătură cu chemarea d-tale, când aici știi cine stă... Două ființi nenorocite, care nu fac rău nimănui și care, urmărite încă de curiositatea bolnavă a unuia și a altuia, a uneia și a alteia, se cer numai să fie uitate...

POL.

De ce vrei să-mi ascunzi, d-ră, ce s'a petrecut de două zile în această casă, spre care ne uităm cu compătimire toți oamenii de bine?

LINA.

Dar n'o privește...

POL.

Și nici n'o poți împiedeca... S'a petrecut, ți-o spun sigur, — și, de altfel, o știe o bună parte din oraș, —

acel lucru neobișnuit că d. Victor Firescu s'a întors și este aici...

LINA (*energic*).

Și dacă ar fi ?

POL.

Este, și, când apare cineva după optsprezece ani... După împrejurările în care a plecat...

LINA (*în același ton*).

Care împrejurări ? Să le aud !

POL.

Le suferi, le suferi, în viitorul d-tale pe care l-a ucis...

LINA.

N'am cerut niciodată pentru mine un viitor...

POLIȚAIUL.

Ți se datoriă... Din vina d-tale viitorul ți-a fost distrus. Și dă-mi voie să urmez : Când atâtea s'au spus despre viața lui în toate părțile lumii : amestec în războaie, în lupte, în aventuri cum nu le-a mai cunoscut acest liniștit oraș...

LINA (*botărit, cu apăsare*).

Nu le știu, și nu privesc pe nimeni decât pe dânsul.

POLIȚAIUL.

Da, așa e... Ce avem noi să judecăm ce s'a petrecut aiurea, pe sama altor oameni ? Dar d-ta știi în ce vreme trăim... Amenințări din afară, dintr'o lume tulburată... Conspirații pretutindeni... Legături între revoluționarii din toate țările... D. Firescu a venit cu un pașaport ? Ce pașaport, că nu i s'a dat de aici unul când a fugit... Da, a fugit, lăsându-vă cum sănateți : o fată încă nevrâstnică... Eu am datoria să informez... Nu pot scăpa de dânsa. De sigur că el se va putea îndreptăți... Și voi fi cel d'întăiu care să mă bucur, căci mi-a fost totdeauna un sincer prieten... Dar eu trebuie să-l văd... Neapărat să-l văd !

LINA.

Dar, dacă ar fi aici, dacă în adevăr ar fi aici, — și în acest moment te asigur că nu este în casă —, ce putere am eu față de un om ca dânsul, un om care cunoaște toată lumea, un om mândru și hotărît, un om, domnule Florescu, care ne întrece pe noi pe toți... Caută-l, dacă-ți trebuie... Iar mie, mie, te rog, — da, te rog, — dă-mi o clipă de pace...

POLIȚAIUL.

Îl voi căuta și, dacă va fi de nevoie, voi reveni.
(pleacă.)

Scena a III-a.

LINA, VIORICA HARUZ.

VIORICA (întrând).

Am auzit... Ce nenorocire!... Ce nenorocire nouă!

LINA.

De ce nenorocire vrei să vorbești, tu, singura mea prietenă, pe care Dumnezeu însuși mi te-a scos înainte în acest ceas de primejdie, de amenințare...

VIORICA.

Dar orașul tot știe că Victor Fireșcu s'a întors... Vuiesc de vestea așa de neobișnuită taifasurile oamenilor fără ocupație, cari devin răi tocmai pentru că ocupația li lipsește... Am înțeles de la început ce poate să însemne pentru tine acest eveniment așa de neașteptat și pe care eu, cum ți-aș zice, îl judec providențial și fericit... Ți-am făcut strajă la poartă...

LINA.

Tu?

VIORICA.

Nu mă crezi capabilă? Atunci nu mă cunoști... Adecă nu știi cum iubesc eu pe cine iubesc... Da, am fost de dimineață tot pe aici, în așteptare... Nu voiam să te nemulțănesc cu veștile mele, dar eram hotărîtă să te apăr... Și... Și ți-aș spune ceva...

LINA.

Să aud...

VIORICA.

Dar mi-e greu... Ai să-mi spui că-s indiscretă... Dar te asigur că n'a fost cu voia mea... Eu nu stau la pândă...

LINA.

Dar nu înțeleg, nu înțeleg...

VIORICA.

Iată... E o jumătate de ceas de atunci... Era încă aici acel suflet bun, în care se perindă toate zvonurile și toate calomniile, toate intrigile și toate pările, Chiriachița, și nu se înfățișase polițaiul ca să ceară pașaportul pe care Victor, d. Victor poate... poate nu-l are, — și pricepi urmările —, când, ușor, de la părăsita odaie de oaspeți, în care nimeni n'a intrat în cei optsprezece ani de părăsire și de jale, s'a deschis și a ieșit, cu fire de păr alb în părul rărit, cu cearcăne adânci în jurul ochilor luminoși, în atitudinea care înfruntă războiul, cu încredere că e în stare să-l poarte...

LINA.

Victor... Îmi inchipuiam...

VIORICA.

Ce om frumos, Lino! Și ce păcat să nu rămâie aici! Încremenești în fața lui. Încremenești și, aș putea să spun, totuși nu ți-e frică... Și acum te întreb: venit așa cum a venit, ce facem cu dânsul?

LINA.

El știe și, pe lângă dânsul, singur Dumnezeu...

VIORICA.

Dar iată-l, să plec... (își ia de samă). Crezi tu că eu trebuie să plec?

LINA.

Odată ce știi tot, și odată ce-ți place să-l vezi, poți să rămâi. Poate chiar că și pentru mine e mai bine să rămâi.

Scena a IV-a

LINA, VICTORIA, VICTOR.

VICTOR (*fără să observe pe Viorica*).

M'am întors. Un oraș mort, mutre de nimica toată. Cum nu v'ați putut face o stradă la douăzeci de mii de locuitori în douăzeci de ani? Și atâta ridicul în tot, în fațada caselor, în vitrina cafenelelor, în figura oamenilor... Și ziarele! Ce presă! Aparțineți altui secol...

LINA.

Mi-o spui ca și cum aș fi vinovată eu... Dar, dacă sânt așa, e pentru că i-au bătut atâtea nenorociri. Și-i iert, uite: îi iert, pentru că sânt ai miei, ai noștri. (*Tare.*) Și ai tăi!

VICTOR.

Ai miei? Dar ce am eu cu dâșii?... Doar i-am părăsit, și, atâția ani de zile, până mi-a înălbit părul de osteneli și de năcazuri, nu m'am gândit la dâșii...

LINA (*calm*).

Și nici la noi...

VICTOR.

Nici... De ce sânteți de aice? De ce trăiți cu ei? Eu, eu eram om de lumea toată...

LINA.

Dacă în adevăr ai iubit lumea toată, ai putut măcar să fii fericit, și aceasta mi-e mângâierea...

VICTOR.

Fericirea mea? Dar m'aș fi întors eu, așa, d'intr'o curiozitate nesănătoasă, ca animalul care trage să moară

în culcușul nașterii sale, m'aș fi întors singur, sărac și bătrân, dacă aș fi aflat fericirea?

LINA.

Și, atunci, odată ce n'o afli aici, cum am aflat-o eu...

VICTOR.

Tu? Între aceste mobile putrede, supt aceste caghioase portrete, în acest miros de praf și de muced? Doamne, Doamne!...

LINA.

Dar tu, să-mi spui acumă, de ce n'ai aflat-o aiurea...

VICTOR.

Ce știu eu!... Unde n'am fost!... În balurile cartierelor studentești ale Parisului, în usine din Londra, pe corăbii pornite spre alt continent, în case de bancă americane, în colonii de artiști, în funduri africane cu Legiunea străină a Francesilor... Am luat lumină și orizont, am iubit femei cum nu le are toată țara noastră, — auzi tu! — am fost bogat, am suferit mult, am trecut prin ceasuri de mare voluptate și de adânci desperări, și m'am ales... m'am ales cu desgustul de oameni...

LINA (*încet*).

Nu și de tine?

VICTOR.

Nu, în mine e ceva viu care-și așteaptă și acumă ceasul..

LINA (*hotărât*).

Și-l vei găsi...

VICTOR.

Cine știe când!... Poate niciodată... Dar trebuie să-l caut...

LINA.

Și... Și, frate Victore...

VIORICA (*fără voie*).

Domnule Firescu...

VICTOR.

Cine e fata asta? Ce costum? Ce figură? Și ce rost are în destăinuirile sufletești pe care mi le-ai furat?... Da, furat!... Prostia voastră mi le-a furat. Mă înăbuș aici. Vreau aier... Dați-mi-l!... Dar ce vă cer eu, în asfixia voastră?... Lino, mi-e milă de tine, dar mâni, pe furis, să nu știe nimeni, — ferește-mă și de prieteni, de prietene de poliție! —, fă-mi geamantanul. Geamantanul veșnicei despărțiri.. Dacă ai avea bani...

LINA (indignată).

Noi... Și acum?

VICTOR.

Da, da, n'aveți: se vede. Dar dați-mi libertatea... M'am prins singur... Vreau să fug... Undeva, oriunde... Știu eu de ce?... Pentru neliniștea din mine... (pleacă).

Scena a V-a.

LINA. VIORICA.

LINA (plângând).

Asta e...

VIORICA.

Dar ce om care nu samănă cu alții!... Ce lucru mare ar fi să-l prindă din zbor cineva...

LINA.

Nu-l cunoști... Nu e om pe lume să l poată prinde... Nici om, nici femeie... Nimene, nimene... Și va fi așa până la moarte.... Iar, nouă, ni moare mâni... Așa de curând; după atâta uimire și bucurie....

Actul al II-lea

Salonul casei Firescu.

Scena I-*iu*.

VICTOR FIRESCU. LINA (*făcând bagajul*).

VICTOR.

M'ai schimbat de odaie. De ce?

LINA.

E mai mult aier. E mai largă vedere...

VICTOR.

Vedere? O cârciumă de drumul mare, câteva grădini pustii, o țărancă în zdrențe, une ori și bețivi...

LINA (*urmează*).

Mai largă vedere. Aici venim să ni îngânăm uritul...

VICTOR.

Ce mai urit... Ce mai urât... Cum poate trăi cineva aici?

LINA.

Așa cu Dumnezeu... Și cu datoria noastră.

VICTOR.

Știu, știu... Viața pentru datorie... Nu, nu, fată proastă. Datoria pe lângă viață și pentru dânsa... Azi una, mâne alta, și să te ții! Ca să înaintezi... Ca să te distrezi... Ca să te joci cu viața...

06076

LINA.

De aceia nu-ți afli așezare.

VICTOR.

Și aici vă adunați, cum văd, tesaurele de artă... Plini păreții... Toate vechi. Galerie a fotografiilor veniți de la 1870... Ia să vedem...

LINA.

Nu, nu, domnule... Victore... Ba, domnule!... Nu, nu, ar fi o profanare.

(întoarce fotografiile pe dos).

VICTOR.

Așa, păzește-i bine... Păzește-i bine, că altfel fug..

LINA.

Fug alții *(fixându-l)*. Ei nu... Ei stau pe loc și păzesc. Păzesc și muștră...

VICTOR.

Asta o cred, dar nu cred altceva *(se apropie de dânsa)*: nu cred că răsplătesc.

LINA.

N'am nevoie de răsplata lor și nu cer pedeapsa lor asupra nimănuia... *(Tare)* Înțelegeți tu? Îmi ajunge că ei îmi dau o familie...

VICTOR.

Mare familie, e drept... Și mai ales familie bogată...

LINA.

Tu o știi mai bine *(nerăbdătoare)*. Că nu se mai mântuie odată cu impachetatul ăsta!

VICTOR.

Ți-i de plecarea mea?

LINA.

De venirea ta mi-a fost... Mi-a fost ani mulți. Am îmbătrânit asupra lor (*plânge*). Te-am așteptat... Și n'ai venit... Pleacă azi acela care tot n'a venit...

VICTOR.

Eu nu vin, eu trec... Erați în drumul meu... Am avut și eu o curiozitate... Îmi pare rău de dânsa. Te-am deranjat... Eu deranjez totdeauna... Dar nu mult timp... Așa-i?

LINA.

Și pe cine vei deranja mâne?

VICTOR.

Pe cine? Parcă eu știu... Unde m'o fi chemând... Eu aud glasuri...

LINA.

Fie cât mai iubitoare!

VICTOR.

Asta nu!... N'am nevoie... M'am deprins așa... Asta mă ține. Mă ține liber și tare... (*Uitându-se la bagaj.*) Nu uita panglicile mele...

LINA.

Ce sânt?

VICTOR.

Farmece... Farmece de la o lume simplă și sălbatecă... Ce știu eu... Dar mi-au spus să nu mă despart de ele, și iată o fac!... Așa în neștire... Ca tot ce fac... (*Se uită pe fereastră.*) Dar cine e tipul acela în uniformă care încunjură palatul nostru. S'ar zice o sentinelă care păzește pe Suveran..

LINA (*se uită și ea*).

A da! Polițaiul... A venit și ieri... A fost aproape indiscret. Îndărătnic și poruncitor... S'a interesat de tine... A aflat că ai venit... Te bănuiește... Pretinde că are răspundere... Ți-a cerut hârtiile.

VICTOR.

Mare caraghios și ăsta, într'o lume destul de caraghioasă... Hârtiile mele sânt multe și de tot felul, dar le țin pentru mine... Pentru mine singur.

LINA.

Da, însă, fără să aibă o dovadă, el te poate și opri...

VICTOR

Asta ar fi, zău, interesant... Victor Firescu reținut în cetatea sa de naștere... Aștept... Dat în judecată... Proces zgomotos pentru... Pentru vagabondagiu... Prezența domnișoarelor curioase din localitate... Condamnare... Materie pentru jurnalul urbei... Ha, ha, ha!... Știi că are, că aveți haz...

LINA.

Dar, Victore, eu stăruiu... E vorba și de liniștea acestei case... Nu vreau să spun mai mult.

VICTOR.

A, dacă e vorba de asta, mă supun, capitulez... Închisoare am făcut în multe locuri: și la rebelii din Maroc, din munții Rif... Știi tu?

LINA.

Unde sânt și cum sânt, nu știu și nu vreau să știu nimic...

VICTOR.

Să nu stric toată liniștea acestei case, ospitalieră pentru o singură noapte....

LINA.

...Victore!

VICTOR.

Aduc dovadă. Ce n'am fost eu? Am cărat mărfuri în toate porturile lumii, am fost primit în audiență de prinți... Am luptat cu barbarii deșertului... Am

cerșit... Am vrut să mor... Mi-am călcat pe inimă și am trăit... Tot profesii care nu dau certificate... Am fost și locotenent în Legiunea Străină franceză... M'am bătut... M'am bătut bine... Așa cum se bat aceia cari n'au, cari nu vreau să aibă nimic pe lume... M'au decorat, și cred că nu din greșeală... Și, când am plecat, fiindcă și de acolo a trebuit să plec – eu am simțit nevoia să nu fiu închis în acele margini, – mi-au dat acest certificat, care, cu pașaport, pe care-l am, sau și fără, poate liniști pe orice polițaiu din lume... Dă-i-l... Sau nu, în halul în care te-a pus împachetatul meu, nu poți... Să vie cineva pentru asta... Voi slugi n'aveți...

LINA.

Eu mătur...

VICTOR.

Am măturat și eu... Dar singur nu ți-l duci... E, nu e nimeni pe aici?

(Viorica apare.)

Scena a II-a.

Aceiași. Viorica.

VIORICA.

Sânt eu...

VICTOR (care n'o vedea întâiu).

Eu?... Cine eu?

VIORICA.

O prietenă...

VICTOR (tot ca capu' ntors).

O prietenă a cui?

VIORICA.

A cui n'are pe nimeni în lume... A d-rei Lina Fi-rescu...

VICTOR (tot întors, căutând prin hârtii).

Da, uite-te dumneata... Dar știi că e frumos... Să nu fii slujnică, și să slujești... Să stai în așteptarea unui ordin... Așa faci d-ta, cine-ai fi și cum îți zice?

VIORICA.

Așa, oricând e nevoie de mine...

VICTOR (în aceeași atitudine).

Uite, iea hârtia aceasta și dă-o domnului care tot așteaptă la poartă... Și adaugă din partea mea că poate să-i ajungă. Eu personal nu doresc să-i fac cunoștința...

(Viorica pleacă.)

Scena a III-a.

VICTOR. LINA.

VICTOR.

Serviciu prompt... Sprinten curier!.. Îi plătești ceva?

LINA.

Victore, ce vorbești? Dar e prietena noastră Viorica... Fiica fostului prefect...

VICTOR.

Mare demnitate! Fost prefect în România... Inspiră respect...

LINA.

E un suflet fără păreche.

VICTOR.

Se vede... Pentru a te servi astfel..

LINA

Dar tu o cunoști...

VICTOR.

Eu?

LINA.

Tu însuși...

VICTOR.

Dar unde?

LINA.

Acasă a fost cu noi...

VICTOR.

Mare minune!

LINA.

A fost și te-a ascultat în tot ce ai spus.. Ai speriat-o...

VICTOR.

Parcă numai pe dânsa...

LINA.

Și te-a admirat...

VICTOR.

Au mai fost oameni...

LINA.

E foarte interesantă... Dar cine să vorbească în fața ta? A tăcut în colțul ei, dar ți-a judecat orice cuvânt...

VICTOR.

Vreme pierdută...

LINA.

Dar nu vei fi uitat pe unde ai fost toată politetea acestei case ca să nu spui un cuvânt de mulțumită cui te-a servit pe tine, un străin, cum numai o servitoare ar fi făcut-o....

(Viorica se întoarce.)

Scena a IV-a.

Aceiași. VIORICA.

VIORICA.

Polițaiul a văzut certificatul d-lui Firescu și s'a inclinat adânc. Nu cere altă dovadă. Regretă că nu l-a putut cunoaște...

VICTOR (*se întoarce: pentru sine*).

Frumoasă fată și sprintenă... Se vede rar una ca dânsa... Și glas frumos... Un gând către dânsa la plecare... Apoi altele, altele... Toate rasele, toate colorile... (*Către Viorica:*) N'aș fi crezut că am o așa de distinsă mesageră...

VIORICA.

Am găcit că Linei îi e de nevoie să fac așa...

VICTOR.

Și d-ta ții așa de mult la dânsa?

VIORICA.

Parcă i-aș fi soră... (*se reia*). Nu te supăra, domnule...

VICTOR.

Dar d-ta nu poți trăi numai pentru alta, oricare ar fi ea...

VIORICA.

Ea m'a învățat, Lina...

VICTOR.

Ciudate legături... Așa sânt rare ori fetele... Dar d-ta îți vizezi, de sigur, o viață...

VIORICA.

S'o caut n'am vreme, s'o întâmpin sânt gata...

VICTOR.

Ca un ostaș?

VIORICA.

Fiindcă mă întreabă un glorios ostaș: ei bine, da, ca un ostaș...

VICTOR.

Îți urez un demn adversar...

VIORICA.

S'ar putea să-l și fac prizonier...

VICTOR.

Da, sânt mulți oameni proști cari se lasă... (După o pauză). Și unii chiar cari nu sânt proști...

VIORICA.

Și, d-le Firescu, fiindcă văd că nu ești numai omul aspru și, mă ierți, și neînțelegător, de aseară, fiindcă văd că poți râde, dă-mi voie să te întreb ceva: d-ta ai fost prin multe locuri...

VICTOR.

Unde nu? Unde nu?

VIORICA.

Și bune și rele...

VICTOR.

Și primejdia e un farmec... Cel mai mare...

VIORICA.

Și te duci iar...

VICTOR.

Chiar acuma...

VIORICA.

Putem întreba: unde?

VICTOR.

Dar tocmai îi spuneam Linei: undeva... Undeva peste hotar... Peste alte hotare... Tot altele... Până la nesfârșit, — până la sfârșit...

VIORICA.

E lucru mare ce faci d-ta...

VICTOR.

Pentru întâia oară mi se spune aceasta. Dar acum te întreb eu pe d-ta: de ce?

VIORICA.

Știu eu? Poate pentru că umbli după ce nu se poate avea...

VICTOR.

Vezi, asta e. Și d-ta înțelegi.

VIORICA.

Poate că și eu aș fi făcut așa...

VICTOR.

Ciudat, ciudat!... Cine știe unde, în lumea largă, ne-om mai vedea...

VIORICA.

De ce nu? Viața însăși nu e o minune?

VICTOR (*se zguduie*).

Nu, nu, așa spun fetele de vrâsta d-tale... Numai ele... Eu însă știu... Nu e o minune, nu; e o vrajă, o vrajă rea, și o vrajă grozavă... (*Către Lina*). Uitam ceva... Uite, în legiunea noastră din Africa, neștiind nimeni din noi când și unde va muri, ni facem crucea singuri... O lăsăm, vii fiind, cuiva s'o implante... El adaugă ceva, după numele nostru... Și (*mișcat*) iată eu am tot purtat această cruce a lui Victor Fireșcu din popas în popas, de la o luptă la alta, și nu m'am putut hotări să o las

în mâinile nimănui... Iată, ți-o las ție... Unde oiu muri n'o să știi, dar atunci când, destul de târziu, vei afla-o, pune-o în cimitirul... în cimitirul vostru... (*Către Viorica*). D-ta plângi?... Sentimentalitate de copilă!... Ce ai d-ta cu mine!... Uite ce bărbătește o iea asupra-și Lina...

LINA.

Mi-ai dat ceva să mă lege de tine?

VICTOR.

Nu, nu, nici nu trebuie... Așa să fie... Așa trebuie să fie, ca o sarcină cu răspundere... Față de... (*se oprește mișcat*). Ea, tot nu mă primește?

LINA.

S'o întreb (*trece în fund*).

Scena a V-a.

VICTOR. VIORICA.

VICTOR.

Nu întreba, nu întreba nimica. Ce te privește pe d-ta? Taci! Taci!

VIORICA.

Voiu tăcea și fiindcă știu...

VICTOR.

Atunci, știi toate tainele acestei case...

VIORICA.

Prin devotament le-am câștigat pe toate... Pe una însă nu...

VICTOR.

Și-pe aceia?

VIORICA.

Cine știe dacă prin același devotament nu voi ajunge s'o aflui?...

(*Lina revine.*)

Scena a VI-a.

ACEIAȘI, LINA. OARBA.

LINA. (*Pe șoptite, foarte tulburată*).

Vine!

(*Bătrâna oarbă apare, într'o vechi rochie neagră, pipăind*).

LINA.

Să ne retragem noi... Aici un lucru grozav stă să se petreacă. El întrece omenirea noastră de toate zilele...

Scena a VII-a.

OARBA. VICTOR (*vrea s'o ajute*).

OARBA.

E cineva care vrea să mă ajute... Nu e nevoie... Tu ești, Lino?... Nu, pe tine, nu te simt... E altcineva... E acolo... Acolo spre fund... De ce se duce în lături?... Te știu că tu ești, dumneata...

VICTOR.

Maică bătrână...

OARBA.

Bătrână, da, foarte bătrână... Bătrână, oarbă, săracă, singură. Dar maică, nu. A cui să fiu maică?... Eu n'am copii... Voi, ce? Lina, săraca... Ea moartă... A ucis-o cineva... Tu, de-acolo, taci; tu știi cine a ucis-o... Uită-te la dansa... Dacă îndrăznești, uită-te la dansa... La mine nu! De ce să te uiți la mine? Eu nu te văd... Eu nu te știu, nu te cunosc... (*Tot mai tare*) Ce cauți d-ta aicea? Ai lumea largă înainte... Lume a lui Dumnezeu (*face cruce*), și mai ajută Satana... Aici e un mormânt...

VICTOR.

Da, un mormânt...

OARBA.

Dar dintr'insul se ridică un glas... Stăi, și-l auzi!... O clipă numai, și pe urmă te duci... Cine să ție un om ca d-ta?... Cine?

VICTOR.

Dacă am greșit — și nu pot decât să greșesc, e mai tare decât mine, — iartă-mă... Poate mă duc la moarte.

OARBA (*apăsât*).

Te duci la moarte, de sigur. *Eu* ți-o spun... Eu, care văd altfel... Văd lung, adânc, văd ce a fost... Văd ce va trebui să fie...

VICTOR.

Să mor? De ce? Fiindcă viața imi place... O, cum imi place! Oriunde...

OARBA

D-ta urmezi o poruncă... Și o vei urma până la capăt...

VICTOR.

Poruncă a cui?

OARBA.

Vină între cele două ferești din față... Vezi o femeie și un bărbat?...

VICTOR.

Ce chipuri dureroase... Niște străini...

OARBA.

Nu sânt străini. Pe părinții d-tale îi vezi?... Colo, colo în față...

VICTOR.

Da, da, nu i-am uitat..

OARBA.

Sânt douăzeci de ani de atunci... Nu i-ai uitat... Dar vezi mai bine: cu cine semeni d-ta: cu dânsi sau cu ceilalți?

VICTOR (*uimit*).

O Doamne, cu aceia!

OARBA.

Da, da... Cu dânsul care și-a luat lumea în cap ca tine, cu dânsa care a murit de durere...

VICTOR.

O, vai!

OARBA.

Ascultă. A venit ceasul să ți-o spun... Că de-acuma nu ne-om mai întâlni. Dar trebuie să știi.. Să știi de ce n'am vrut să te văd, de ce, în suferința noastră, a copilei de acolo și a mea, eu te iert. Fiindcă te înțeleg..

Ascultă!

Eu am mai avut și alt fiu decât pe tatăl Linei. Pe fiul care ție ți-a fost tată.

Frumos, deștept și bun. Dar din ce fund de strămoși i-a venit, în casa aceasta liniștită, în orașul acesta pașnic, în țara aceasta bună, blăstămul? Un blăstăm din afund, grozav, neiertător. A plecat în lume, fără a-mi spune un cuvânt... Fără milă! De turbat ce era. A plecat, și n'am mai auzit nimic despre dânsul.

Și de-o dată, o Doamne, l-am văzut aici. Atunci vedeam... L-am văzut, cum nu te văd acum. Era un bătrân, un bătrân zdrobit. Lumea toată o cutreierase și nu căpătase nimic. Iubise o femeie — o vezi: aceia de acolo: samănă, bună, nobilă, — și a lăsat-o. A lăsat-o singură pe străzi, cu un copil... Și ea a murit... Iar el, murind a venit să-mi aducă acel copil, tu...

Și, cu dânsul, același blăstăm...

(Pripită) Și, acum, fugi, fugi!... Se ține de tine... Fugi și du-te la moarte... Ispășește păcatele neștiute. (Se clătină.)

VICTOR.

Săriți! Bătrâna moare...

OARBA.

Nu mor eu; moare iertarea pe care voiam să ți-o dau.

Actul al III-lea

Aceiași casă.

Scena I-a.

LINA. VIORICA.

LINA.

Ce goală-mi pare casa!... Și e totuși așa de mică...
Și ea ținea așa de puțin loc într'insa...

VIORICA.

Nu, ea era casa... Ea, așa puțintică, și bătrână, și oarbă... Noi nu sântem nimic pe lângă dânsa... Și era așa pentru că într'insa era închisă taina... Și fiecare casă, pentru a trăi, trebuie să cuprindă o taină... Bună, rea, n'are a face! Taină să fie!...

LINA.

Mă pui pe gânduri... Dar în mine, atâta cât sânt, nu e nicio taină... Și eu nu pot crea una ca să umplu golul... Atâta gol cât l-a lăsat ea, ducându-se acolo unde e acuma... E mai mult mormânt aici la noi decât acolo unde este ea... Pentru întâia oară, de când mi-o aduc aminte, mulțămită...

VIORICA.

E bun Dumnezeu, și el, care face și desface toate tainele, și care, cine știe pentru ce păcate, v'a trimis cândva o taină atât de rea, va găsi acuma, ca sănătate pentru tine, și una care să fie bună...

LINA.

Fiindcă ai adus vorba de taină, tu, care n'ai avut niciodată una...

VIORICA.

Nu se știe... Nu se știe!

LINA.

Fie atunci ușoară taina pentru tine și pentru viața ta! Că o meriți... Ți-o urez acum, când, odată cu cea care s'a dus, încetează, nu prietenia, căci aceia va dura o viață întreagă, cât mi-ar fi de lungă, ci sarcina grea pe care, din nesfârșita-ți bunătate și milă de oameni...

VIORICA.

Dar cum poți vorbi tu așa?

LINA.

Da, da, mare și nesfârșită milă de oameni.. De aceia, stând ani de zile lângă nenorocirea mea și marea mea datorie, ți-ai primejduit și tu rostul la care aveai dreptul...

VIORICA.

Întâiu, ca nu se știe dacă l-am primejduit... Poți tu prevedea ce poate să se mai întâmple?... Eu nu prevăd, nu ce, dar, fugește, nici nu răsping...

LINA.

Așa sa fie! Ceasul ce-l dorești să-ți vie cât mai curând. Iar eu... (*Plânge*) Eu mă simt așa de parc'aș fi dincolo din viața... Parca și eu aș fi murit în ceasul acela...

VIORICA.

I-auziți-o numai cum vorbește... Tristețea pentru ce-ai pierdut o înțeleg și... o împart cu tine, dar nu pot înțelege de unde-ți vine această credință a închiderii unei vieți care-ți poate da încă așa de mult...

LINA.

Vorbe...

VIORICA.

Dar ce-am auzit eu, vorbe erau? Tu nu știi, în orașul acesta închis, amorțit și care s'ar părea nesimțitor, ce sentimente au pornit, așa de-odată către tine, când a ieșit înaintea tuturor, petrecut numai de rochița ta neagră, sicrieșul în care dormia, în sfârșit împăcată, aceia care, atunci, la despărțirea de lume, s'a învederat ca sfânta orașului întreg...

LINA.

Nu vorbi... Nu vorbi... Îmi faci rău...

VIORICA.

Dar îți voi fi făcut bine când vei afla ce frumoasă ai apărut atunci tuturor în marea durere care te inobila... Era în tine o măreție care a impus tuturor. Ar fi impus și dușmanilor, dacă un suflet ca tine îi poate avea, iar la tineri cari și ei își caută rostul în viață a produs una din acele simțiri care încălzesc, dar și onorează pe aceia către care se îndreaptă... Vei avea pețitori, Lino... Crede-mă că o să-i ai...

LINA.

Fugi de-acolo!... Mă superi și, mai mult decât atâtea, mă jignești adânc...

VIORICA.

Și cum? Nu crezi tu că această casă goală, întunecată, tristă, ar putea să învie?

LINA.

S'o cred? Cu ce drept și pe ce temei? Dar o doresc... O doresc pentru alții...

VIORICA.

Față de cari ai avea o datorie? Dar vremea aceasta s'a trecut... A venit aceia în care, mai mult decât ori-când, alții trebuie să aibă o datorie față de tine... Și, iată, eu pe a mea o păstrez...

LINA.

Tu ai datoria unei fericiri care să fie numai a ta... Și, Doamne, sânt mai multe zile de când, peste grijile ce le mai am și care sânt destul de grele, eu parcă aș zări o fericire...

VIORICA.

Să nu mi-o spui, să nu mi-o spui... Mi-ar face rău... Are și sufletul meu cele ascunse ale lui, și nici ție nu-ți dau voie să le atingi...

LINA (*urmând.*)

Aș zări o fericire, dar nu cutez... Nu cutez fiindcă de dansa și restul zilelor ce le mai am, se ține...

VIORICA.

Știi ce? Atunci mai bine profețiile acestea cu multă indoială să le lăsăm în sama viitorului... De-odată îngăduie-mi să te ajut în tot ce mai așteaptă de la tine, ori: și de la tine, o rezolvire... Și pe urmă... Pe urmă ce-o fi!...

LINA (*tresare.*)

Ah!

VIORICA.

Te-a trecut un fior? Ai auzit ceva? Te-ai speriat de ceva?...

LINA (*ca în vis, merge spre ușa care dădea la odaia oarbeii.*)

VIORICA.

Ce faci? Ce faci? Dar ce te poate chema la locul de care, din potrivă, ar trebui, măcar un timp, să te ferești mai mult.

LINA (*continuă a înainta, ca o somnambulă.*)

Dar, Lino, fii cuminte! Ce e cu tine, Lino! Fato, trezește-te!

LINA (zguduindu-se).

Da, tu ești... Mulțămesc... Mi-ai făcut un mare bine, trezindu-mă... Când se întâmplă să fiu singură – o, ce grozav e să rămâi singură!...

VIORICA.

Dar...

LINA.

Victor? Victor nu e un om... E și el o umbră... O umbră care rătăcește și nu-și poate afla locul... E când ici, când colo... Nici n'a plecat, nici nu e acasă... Îl poartă așa puteri nevăzute.

VIORICA.

Poate... Poate mai puțin decât înainte... Dar ce-mi vine mie să mă amestec în ce nu mă privește?... Mă privește numai pentru cât de mult te privește pe tine.

LINA.

Te rog spune-mi... Din toată inima te rog să-mi spui. Nu-ți dai samă de cât bine mi-ai putea face...

VIORICA.

Nu, nu... Nu pot să spun... De câte ori e vorba de domnul acela frumos și mândru, și... și așa de străin de toate, mi se opresc cuvintele în gât...

LINA.

Nu-l suferi?

VIORICA.

Cum poți să întrebi? Și ce pot să-ți răspund?

LINA.

Atunci ți-e frică de dânsul?

VIORICA.

Grozav!... Cum nu mi-a fost frică până acum de nimeni pe lume...

LINA.

Dar e un om bun... Foarte bun și foarte nenorocit... Înțeleg și una și alta... Aș înțelege însă mai bine dacă aș fi îndrăznit, în ceasul acela pe care nu-l bănuiam așa de hotărîtor și nu credeam că vre-odată acele suptiri buze vinete, din care putea să iasă și blăstăm și binecuvîntare, nu-mi vor mai vorbi niciodată ca să-mi dau samă de ce trebuie să fie, de ce trebuie să fac în lucrurile care stau să vie, dacă aș fi îndrăznit să uit și să respect și bunăcuviință și discreție și aș fi ascultat la ușa ce s'a petrecut între cele două ființi care de aproape douăzeci de ani nu-și mai stătuseră în față și între care stătea acum să se strecoare moartea...

VIORICA.

Ceas de spaimă, de sigur, dar poate...

LINA.

De spaimă, numai de spaimă!... Mă înfior și acumă gîndindu-mă... Și de aceea mi se pare că mă chiamă cineva acolo în odaie, că în acel gol întunecat plutește încă în cuvinte nerostite o hotărîre care este și pentru mine... Și pentru mine, ca să știu ce să fac și cu mine insumi și cu altul... Și poate chiar cu alții... O, Doamne, cum nu pot vorbi morții!...

VIORICA.

Dar în odaia aceea nu era numai bătrîna, neuitata noastră bătrîna...

LINA.

Acel ce a mai fost n'a deschis buzele, și eu nu pot îndrăzni să-l întreb...

VIORICA.

Lino, te-ai uitat tu la fața moartei?...

LINA.

Pentru nimica în lume n'aș fi făcut-o... În biserică-mi strîngeam pleoapele de mă dureau, numai să n'o văd...

Pe de o parte voiam să-mi rămâie în mine cum era în atâția ani de când am slujit pe aceia căreia i se luaseră vederile... Măreață în jețul ei cel vechiu, cu acea față neclintită nici de priveliștile din afară, nici de răstrângerile din lăuntru și cu acei ochi mari, limpezi, senini, cari se uitau aiurea, în ceva foarte adânc, în ceva foarte departe... Printr'un farmec al ei și la una și la alta... Dar n'am vrut să mă uit, ca să nu culeg din urmele acelui vechiu chin un blăstăm pentru omul care, el însuși, înțeles în toată nenorocirea, în toată fatalitatea lui, nu-l merită...

VIORICA.

Și iată, Lino, tu te înșeli... Eu m'am uitat la dânsa... M'am uitat lung, cu multă grijă... Și cu strângere de inimă și eu...

LINA.

Dar de ce erai s'o faci? Ce te privia pe tine dacă era acest blăstăm sau nu?...

VIORICA.

Nu mă întreba, nu mă întreba... Fie-ți milă de mine!...

LINA.

De tine?

VIORICA.

O să știi, o să știi... Dar nu e vremea... O, nu e! N'o sili... Poate chiar să nu vie niciodată... Dar nu mă întreba.

LINA.

Și zici că te uitai mult, îndelung, stăruitor...

VIORICA.

Nu mi-am luat ochii de la dânsa... Nu puteam să-i iau... Și pentru ce vream să știu... Da, am voit, și am aflat... Dar și pentru puterea nebiruită ce se desfăcea din acel obraz de ceară... Ea voia să-mi vorbească... Eram sigură de aceasta... Voia să-mi vorbească mie, pentru că tu n'ai vrut s'o întrebi, și atunci a vorbit și ea cui știe că e mai aproape de tine... Și, prin tine, chiar...

LINA.

Chiar, cine?

VIORICA (*izbucnind nervos*).

Dar cine stătea mai aproape de dânsa, după tine însuși...

LINA.

Am înțeles... Și spune: din fața aceia ce s'a desfăcut ca hotărîre nerostită pe care o așteptai?...

VIORICA.

S'a făcut de-odată o schimbare în ea, pe care nimeni altul n'a băgat-o de samă... Vei spune că sînt puterile ascunse care ne fac și ne desfac după voia lor... Se poate, dar eu nu cred... S'a făcut o seninătate pe care pînă în clipa aceia n'o avea... Și hotărîrea ei era... Era — iertare!

LINA

Slavă ție, Doamne, că așa a fost! Este, va să zică, o milă și pentru oamenii nevinovați?

VIORICA.

Da, în acest giulgiu de iertare s'a înmormîntat ea...

LINA.

Dar ce se aude? Ce zgomot... Pare că vine de aici, de aproape... (*Tare, speriată*). E cineva acolo? Care e? Răspunde! Ajută-mă, Viorico!... Cine este?

(*Victor apare în prag*).

Scena a II-a.

ACELEAȘI VICTOR.

VICTOR.

Mă ierți, soro... Mă ierți, Lino... Totuși, orice ar fi, sora mea...

LINA.

Dar te indoiești?...

VICTOR.

Eu? Nu! (*pune mâna la gură, arătând odaia oarbe*). De ce m'aş îndoi? De ce m'aş întreba? Doar acumă sântem pe pământ. (*Face o cruce mare.*) Pe pământ sântem... Şi...

VIORICA.

Domnul Victor are ceva de spus... De şi mă bucur că-l văd, — că-mi este iertat şi mie să mă bucur că-l văd așa...

VICTOR.

Cum?

VIORICA.

Dar de ce mă întrebi?... (*nervos*). Ce drept ai d-ta să mă întrebi?

VICTOR.

Dreptul cui este şi el cu un rost în această casă..

VIORICA.

Dar d-tale ce-ţi este această casă! D-ta eşti acel care pleacă... (*mai nervos*). Găteşte-i bagajul, Lino... Ce, că s'a întâmplat la mijloc o nenorocire?... O bătrână uitată!.. Bolnavă... I s'au împlinit zilele şi i s'au isprăvit năcazurile... Lumea e largă: largă şi frumoasă... Sânt oameni fără aripi... Şi de cei cu aripile pe care nu le pot ţinea înfăşurate... Zboară, domnule Victor, zboară! Şi nu sta lângă noi, lângă noi acestea, înrădăcinatele până la veştejire... Nu sta lângă noi şi...

VICTOR (*atent*).

Şi?

VIORICA.

Nu ne chinui...

VICTOR.

Pe d-ta?

VIORICA.

Pe dânsa întâiu...

LINA.

Pe mine nu... Nu, orice ar fi!

VICTOR.

Și poate nu va fi...

VIORICA (urmează).

Și chiar pe mine...

LINA.

Cum vorbești așa? Și de ce?

VIORICA.

Parcă eu știu, de ce?

VICTOR.

E bine să n'o știi d-ta, dar eu... Eu o știu... Eu trebuia s'o știu... Și iată, fără voie, auzindu-vă adinioarea...

LINA.

De ce ai auzit?... Iartă-mă!

VICTOR.

Eu sânt de certat... Și din ce a spus dânsa (se întoarce spre Viorica) eu știu că am fost certat... De unde nu îndrăznisem a cere o iertare pe care credeam că maica bătrână, — da: maica bătrână: acum îi pot zice așa, — a luat-o cu dânsa.

LINA.

Tu te-ai temut de blăstăm?

VICTOR.

Văd că nu l-a luat cu dânsa.

Și acumă vă rog să ascultați...

Eu nu mai pot pleca...

Știi, Lino, crucea pe care ți-o lăsam ca s'o implânți în cimitir... Am luat-o înapoi... Acumă un ceas, am luat-o... Am dus-o eu insumi în cimitir...

Era acolo o seninătate, o mireasmă... Și cerul albastru, sus, ca o iertare. Și în genunchi am dus-o până la un mormânt proaspăt, și, încet, încet, ca să nu-i fac rău ei, am închinat-o acolo.

Când am plecat, eram ușor ca un fulg... Mi se părea

că m'am uşurat de toate păcatele... Din fund de acolo ea mi le-a luat... Mă simţiam ca un copil... Ca unul care n'a văzut mai departe decât gardul casei părinteşti şi se simte bine acolo... Aveam credinţa că în mine am biruit pe Satana...

VIORICA.

Dar el n'a putut fi niciodată într'o inimă ca aceasta...

VICTOR.

Ba a fost, a fost... De el am suferit... Vie, ea nu l-a putut izgoni... După ce a trecut prin taina vieţii, a izbutit... Dar mă întrebam în cale: Pe pământul acesta cine mă ţine?

LINA.

Mai este iubire pe lume...

VICTOR.

A ta de sigur că aşteaptă pe cine are a o primi... Dar nu la o astfel de iubire, fie cât de dovedită, mă gândiam... Sânt şi eu un om care simte nevoie de o mângâiere... Şi iată n'am găsit înaintea cui m'ar putea lega, m'ar putea ajuta în lupta care se poate întoarce din nou şi pentru care şi acum eu, cel iertat, mă simt prea slab... Cineva care mi ar întinde peste acest cap cărunt un acoperemânt şi care, — iertaţi-mi —, mi-ar putea pune cândva în braţe pruncul nevinovat, el primul nevinovat în lanţul blăstămului... El, pruncul iubirii mele... Şi spune d-ta, domnişoară, am fost eu nebun visând de aceasta?...

LINA.

Fie-ţi milă de el şi, pentru ce mi-ai fost până acuma, răspunde-i...

VIORICA.

Cui a fost iertat de sfântă, cine nu i-ar putea întinde mâna?

TABLA ACTELOR

	Pagina
Actul I-ii	4
Actul al II-lea	17
Actul al III-lea	31

VERIFICAT
1987

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
1987

